

॥ ५ ॥ इति सभापर्वणि नैलकंठीये भारतमावदीपे सप्तपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥ ॥ ५९ ॥ तत इति ॥ १ ॥ तत्पुरमिति संबंधः द्विजातिभिस्तैर्वर्णिकैः ॥ २ ॥ ३ ॥ तंप्रति धृतराष्ट्रं अपृच्छत् ॥ ४ ॥ कुशलेन अस्मत्कुशलहेतोः ॥ ५ ॥ आत्मरतिः आत्मनः स्वस्योत्कर्ष एव रतिर्यस्य ननु धर्ममन्वीक्षते इति भावः दृढात्मेति पाठे कठिनचित्तः ॥ ६ ॥ अव्ययं धनादेरविनाशं ॥ ७ ॥ रम्यतां क्रीडाक्रीयतां ॥ ८ ॥ दुरोदराधूतकाराः कितवान् धूर्तान् कपटिन इति यावत् इत्यागतः इति हेतोः जुषस्व रोचय ॥ ९ ॥ बुध्यमानः अन्ये जायां परिमृशं त्यस्य यस्या गृध्रदेने वाज्यक्षः पितामाताभ्रा

तद्य विदुरप्राप्य राजानं मम शासनात् ॥ क्षिप्रमानय दुर्धर्षकुंतीपुत्रं युधिष्ठिरं ॥ ५ ॥ इति श्रीमहाभारते सभापर्वणि धृतराष्ट्रपुत्रोत्पत्तिर्वाक्ये सप्तपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥ वैशंपायन उवाच ततः प्रायाद्विदुरोऽश्वैरुदारैर्महाजवैर्वलिभिः साधुदातैः ॥ बलान्नियुक्तो धृतराष्ट्रेण राज्ञामनीषिणां पांडवानां सकाशे ॥ १ ॥ सोऽभिपत्य तदध्वानमासाद्य नृपतेः पुरं ॥ प्रविवेश महाबुद्धिः पूज्यमानो द्विजातिभिः ॥ २ ॥ सराजगृहमासाद्य कुबेरभवनोपमं ॥ अभ्यागच्छत धर्मात्मा धर्मपुत्रं युधिष्ठिरं ॥ ३ ॥ तंवै राजा सत्यधृतिर्महात्मा अजातशत्रुर्विदुरं यथावत् ॥ पूजापूर्वप्रतिगृह्याजमीढस्ततोऽपृच्छ दधृतराष्ट्रं सपुत्रं ॥ ४ ॥ युधिष्ठिर उवाच विज्ञायते ते मनसोऽप्रहर्षः कच्चिदक्षतः कुशलेनागतोसि ॥ कच्चिपुत्राः स्थविरस्यानुलोमावशानुगाश्चापि विशोथ कच्चित् ॥ ५ ॥ विदुर उवाच राजा महात्मा कुशली सपुत्र आस्तेऽतो ज्ञातिभिरिंद्रकल्पः ॥ प्रीतो राजन् पुत्रगुणैर्विनीतो विशोक एवात्मरतिर्महात्मा ॥ ६ ॥ इदं तु त्वांकुरुराजोभ्युवाच पूर्वपृष्ठा कुशलं चाव्ययं च ॥ इयं सभा त्वत्सभा तुल्यरूपा भ्रातृणां तिष्ठत्यतामेत्यपुत्र ॥ ७ ॥ समागम्य भ्रातृभिः पार्थ तस्यां सुहृद्भूतं क्रियतां रम्यतां च ॥ प्रीया महेभवतां संगमेन समागताः कुरवश्चापि सर्वे ॥ ८ ॥ दुरोदरा विहिता ये तु तत्र महात्मना धृतराष्ट्रेण राज्ञा ॥ तान् द्रक्ष्यसे कितवान्सन्निविष्टानित्यागतोऽहं नृपते तज्जुषस्व ॥ ९ ॥ युधिष्ठिर उवाच धूतक्षतः कलहो विद्यते नः को वै धूतरोचते बुध्यमानः ॥ किं वा भवान् मन्यते युक्तरूपं भवद्वाक्ये सर्व एव स्थिताः स्म ॥ १० ॥ विदुर उवाच जानाम्यहं धूतमनर्थमूलं कृतश्च यत्नोऽस्य मया निवारणे ॥ राजा च मां प्राहिणोत्वत्सकाशं श्रुत्वा विद्वन् श्रेय इहा चरस्व ॥ ११ ॥

तर एनमाहुरजानीमोनयतावद्धमेतमिति श्रुत्युक्तान् धूतदोषान् जानन् अक्षः पाशो यस्य वेदने बुद्धौ अगृधत्तं गंधं कृतवान् वाजीवेगवान् अक्षैर्दीव्ये इति यस्य बुद्धिरुत्पन्ना स सद्य एव पराभूयत इत्यर्थः तथापि आज्ञा गुरुणां विचारणीयेति न्यायेन तत्त्वदुक्तमवश्यमनुतिष्ठेयमित्याह किंवेति सर्वे वयं पांडवाः ॥ १० ॥ धूतकृते इह लोकहानिर्गुर्वाज्ञोऽलंघने परलोकहानिरतः श्रेय आमुष्मिकं हितं गुर्वाज्ञापालनं प्रशस्तं तदेव आचरेत्यर्थः ॥ ११ ॥